

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2022-96

28.1.2022

Fremtind Livsforsikring AS

Livsforsikring/uføredekninger/pensjon

Søknad uføredekning – avslag – uriktige opplysninger – narkotiske stoffer - fal. § 12-12.

Klager søkte om uføredekning og svarte nei på spørsmål om bruk av narkotiske midler. Han hadde 1,5 måned tidligere fått avslag i annet selskap fordi han hadde opplyst om bruk av weed på fest de siste 10 årene. Den søknaden ble senere innvilget. Saken reiste spørsmål om selskapet kunne avslå søknaden fordi klager ga uriktige helseopplysninger ved tegning. Nemnda bemerket at bruk av narkotiske stoffer var straffbelagt, men at bruk av slike stoffer i seg selv ikke var tilstrekkelig grunnlag for en kontraheringsnektelse. Selskapet måtte i så fall sannsynliggjøre at nektelsen skyldtes en økt helserisiko. Nemnda fant heller ikke at selskapet kunne avslå forsikringstegning etter fal. § 12-12 annet ledd, andre alternativ, og uttalte at en nektelse på grunnlag av det utelatte svaret om bruk av cannabis på fest etter omstendighetene måtte anses som urimelig overfor forsikringssøker. Klager ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Klager (daglig leder i eget selskap) søkte 23.11.20 om uføredekning i selskapet. Han fylte samme dag ut selskapets helseerklæring og svarte nei på spørsmål om han de siste 10 årene hadde brukt narkotika eller andre rusmidler.

Selskapet ba om opplysninger fra selskapet S., som hadde registrert avslag på søknad om livsforsikring i ROF-registeret. Selskap S. opplyste 24.11.20 at det hadde avslått søknad om uføredekning 6.10.20, fordi klager til tider brukte weed på fest. Han hadde opplyst om det ved besvarelsen av S. helseerklæring. Spørsmålet gjaldt bruk av blant annet narkotiske stoffer i løpet av de siste ti årene. Selskapet S. avsto søknaden pga. denne opplysningen. Under nemndas behandling av klagen er det imidlertid blitt dokumentert at selskapet S. senere har tilbudt klager de dekningene han hadde søkt om, blant annet en uføreforsikring, alle med pristillegg og uføreforsikring med reservasjon. Pristillegg skyldes imidlertid opplysninger om BMI og daglig røyking. Reservasjonen gjelder tidligere bruddskader.

Selskapets utreder hadde en telefonsamtale med klager 10.12.20. Klager og ektefellen ønsket en forsikring pga. huskjøp. På spørsmål om når han prøvde narkotika første gangen svarte klager at han var "kanskje 13 eller noe sånt". På spørsmål om han hadde prøvd mange forskjellige typer narkotika svarte han "Ja, gjennom livet har man jo det". På spørsmål om bruk de siste 10 årene svarte han:

Ja, da er det nikotin, koffein, og så har det vel vært noe THC en og annen gang på fest. Men jeg kan ikke konkretisere hvor mye, hvor lenge eller noe annet enn det. Det har vært sporadisk, kan du vel si.

På spørsmål om hva han mente med sporadisk, svarte han etter noe frem og tilbake:

En gang i året, muligens. Jeg vet ikke. Det er ikke sånn at jeg går og tenker på de, på en måte. Jeg har det ikke fremme i hukommelsen.

Han opplyste vider at siste gang var så lenge siden at han ikke hadde anelse om når. Og etter videre spørsmål:

Nei, jeg har ikke noen andre svar enn det. Det blir vanskelig å komme på ting som er såpass sporadisk og sjeldent, så jeg kan liksom ikke svare noe mer konkret uansett hvor mye du spør.

På spørsmål om hvorfor han oppga bruk av weed på fest til S., men ikke til selskapet, svarte han:

Det er fordi det er såpass ubetydelige mengder ved så sjeldne anledninger at jeg tror ikke det har så veldig mye betydning. Så det er mer det det går på. Det har jo tydeligvis straffet seg for meg å være ærlig. Jeg følte liksom at det trengtes. Men når det går utover en forsikring – at man har gjort noe for 10–15 år siden ... Det føler jeg liksom ikke har så innmari stor betydning. Det er klart at hvis dere mener det har en betydning må dere gjerne gjøre det, men da må dere bare si det.

Og senere i samtalen:

I de siste ti årene har det bare vært ett stoff som er på "fyfy-listen" din. Men jeg har ingen anelse om hvor mye det er i løpet av de ti årene, for det er såpass lite. Jeg kan jo ikke svare noe bedre enn det jeg allerede har svart.

Og avslutningsvis, etter gjentatte ganger å ha opplyst at han ikke visste hvor mye han hadde brukt, opplyste han:

Skjønner. Da sier vi 0,5 gram i løpet av ti år.

Selskapet avsto søknaden 22.12.20, jf. forsikringsavtaleloven § 12-12. Selskapet anførte at rusmisbruk er en særlig risiko, og at unnlatelse av å opplyse om dette var et særlig tillitsbrudd som var saklig grunn til å avslå dekning. Selskapet opprettholdt avslaget 26.4.21. Klager hadde gitt uriktige opplysninger om bruk av weed og uriktige opplysninger er et tillitsbrudd. Det er tilstrekkelig grunnlag for å nekte forsikring etter § 12-12.

Klager har i det vesentlige anført at selskapet ikke har saklig grunn til å avslå hans søknad om forsikring. Subsidiært har han krav på dekning med en begrenset reservasjon. Klagers bruk av weed var bare et par ganger mer enn 10 år tilbake i tid, og selskapet kan ikke legge vekt på dette. Den helt minimale bruken utgjør uansett ikke en særlig risiko etter § 12-12, jf. også LB-2019-104500 og FinKN 2012-523. Det er ikke riktig at klager startet med misbruk av rus ved 13-årsalderen. Det er heller ikke andre særlige grunner til å avslå søknaden. Klager svarte etter beste evne, og forholdt seg til 10-årsfristen i spørsmålet.

Selskapet har i det vesentlige anført at klager med sviks hensikt ga uriktige helseopplysninger, og at selskapet da kan avslå krav om å tegne forsikring, jf. §§ 13-1a, jf. 13-2 første ledd. Klagers rusmisbruk utgjør en særlig risiko, og unnlatte opplysninger er et tillitsbrudd som er et særlig forhold. Begge gir grunnlag for å avslå søknaden etter § 12-12.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken gjelder om selskapets avslag på klagers søknad om en uføredekning har hjemmel i forsikringsavtaleloven § 12-12.

Forsikringsavtaleloven § 12-12 regulerer når et selskap kan avslå en søknad om forsikring. Kontraheringsnektelse forutsetter *saklig grunn* til å nekte noen en forsikring som selskapet ellers tilbyr på vanlige vilkår, jf. første ledd. Selskapet må således dokumentere at et avslag er saklig begrunnet. Annet ledd i paragrafen angir to alternative forhold som kan utgjøre saklig grunn. Det er for det første forhold "som medfører en særlig risiko, ... forutsatt at det er en rimelig sammenheng mellom den særlige risikoen og avslaget" og for det annet "(a)ndre særlige forhold ... når de medfører at avslaget ikke kan regnes som urimelig overfor den enkelte". Selskapet har anført at begge alternativene får anvendelse.

Nemnda behandler først om selskapet har dokumentert at avslaget skyldes forhold som medfører en særlig risiko og at det er rimelig sammenheng mellom den særlige risikoen og avslaget, se Ot.prp. nr. 41 2007-2008 s. 99 spalte 2. Om en bestemt risiko anses å være for høy, må selskapet dessuten etter forarbeidene også vurdere om det er mulig å avgrense mot den særlige risikoen gjennom en begrensning i dekningsomfanget, dvs. ta en reservasjon.

Selskapet må kunne dokumentere at det foreligger forsvarlige og relevante analyser av den særlige risikoen som det hevder utgjør en saklig grunn og at det er en rimelige sammenheng mellom den særlige risikoen og avslaget/reservasjonen og den konkrete saken. Selskapet må vise at dets standpunkt bygger på forsvarlige analyser, herunder statistikk.

Nemnda kan ikke se at selskapet har dokumentert at bruk av cannabis på fest er saklig grunn til en kontraheringsnektelse. Selskapet har ikke lagt frem noe som underbygger standpunktet. Nemnda viser til at det fremkommet i NOU 2019: 6 Rusreform – fra straff til hjelp pkt. 4.2.2 at cannabis brukes/testes av betydelig andel i befolkningen. Nemnda kan ikke se at selskapet har lagt frem relevante analyser av at slik bruk innebærer en særlig helserisiko. Nemnda kan derfor ikke se at selskapet har hjemmel i forsikringsavtaleloven § 12-12 annet ledd første punktum for sin kontraheringsnektelse. I denne forbindelse peker nemnda på at selskapet S omgjorde sitt avslag og tilbudte blant annet utføredekning om enn med premieøkning og reservasjon. Men dette er ikke begrunnet med klagers bruk av cannabis.

Bruk av narkotiske stoffer er straffbelagt. Nemnda kan likevel ikke se at bruk av slike stoffer i seg selv er tilstrekkelig grunnlag for en kontraheringsnektelse. Også når nektelsen skyldes en økt helserisiko pga. bruk av cannabis må selskapet sannsynliggjøre at dette er tilfellet.

Selskapet har imidlertid også gjort gjeldende at avslaget har hjemmel i det andre alternativet i § 12-12 annet ledd, og nemnda drøfter derfor om selskapet kan avslå forsikringen etter dette alternativet. Vilkår krever at "avslaget" ikke skal kunne "regnes som urimelig overfor den enkelte". Selskapet har anført at det er et "tillitsbrudd" at klager unnlot å besvare helseerklæringens spørsmål om bruk av narkotika. Spørsmålet her om en kontraheringsnektelse på dette grunnlaget kan karakteriseres som "urimelig" overfor klager.

Finansklagenemnda Person har tidligere hatt en sak som reiste spørsmål om bruk av annet alternativ i forsikringsavtaleloven § 12-12, se FinKN 2011-381. Saken ble avgjort under dissens (3-2). Flertallet avgjorde saken ut fra en tolking av forsikringsavtaleloven § 13-3. Nemnda kan ikke se at begrunnelsen kaster lys over tolkingen av § 12-12 annet ledd annet alternativ.

Finansklagenemnda Skade har i FinKN 2019-057 uttalt at "svik mot selskapet gir saklig grunn for å nekte forsikring etter fal. § 3-10".

I forarbeidene til § 3-10/§ 12-12 i Ot.prp. nr. 41 (2007-2008) heter det at annet alternativ omfatter "forhold som er av betydning for tillitsforholdet mellom forsikringssøkeren og selskapet, for eksempel ... mistanke om forsikringssvindel", og videre at "annet punktum tar sikte på ... at forsikringssøkeren ikke vil eller kan gi selskapet de opplysninger det trenger for å kunne vurdere risikoen".

Nemnda vil anta at klager unnlot å besvare spørsmålet om narkotiske stoffer i helseerklæringen fordi S. hadde avslått hans søknad med henvisning til hans svar på det tilsvarende spørsmålet i S' helseerklæring. Nemnda er enig i at det var lite skjønnsomt av klager ikke å besvare dette spørsmålet. På den annen side har selskapet etter nemndas syn ikke sannsynliggjort at opplysninger om klagers bruk av cannabis ville ha gitt selskapet saklig grunn til avslag pga. en særlig risiko. Kontraheringsnektelse etter annet alternativ krever etter nemndas syn mer enn et utsagn om et svekket tillitsforhold, særlig når det ikke er påvist at den utelatte opplysningen ville

hatt betydning for selskapets risikovurdering. Nemnda peker også på at selskapets utreder under telefonsamtalen med klager fikk opplysninger om hans bruk av cannabis, dvs. de opplysningene som selskapet trengte for å vurdere risikoen på dette punkt.

Slik nemnda ser det, fremstår en kontraheringsnektelse på grunnlag av det utelatte svaret om bruk av cannabis på fest, etter omstendighetene som urimelig overfor forsikringssøker.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Forsikrede gis medhold.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Tonje Giertsen (selskapsrepresentant), Jane Ytreøy Grøndalen (selskapsrepresentant), Paal Bjønness (forbrukerrepresentant) og Borgar Sandvik (forbrukerrepresentant).